

FORSVARETS
BYGNINGSTJENESTE

Hjerkinns PRO

Nyhetsbrev nr 1 • september • 2001

Hjerkinns PRO er betegnelsen for prosjektet Forsvarets bygningstjeneste har etablert for å ta seg av nødvendig arbeid med tilbakeføring av Hjerkinns skytefelt til sivile formål i henhold til Stortingets vedtak av 23.mars 1999.

Fakta

Om Hjerkinns skytefelt

Hjerkinns skytefelt er på totalt 165 km² i Dovre og Lesja kommuner.

Statskog er grunneier. Fjellstyrene i Dovre og Lesja forvalter rettighetene på det meste av arealet.

Skytefeltet ble etablert i 1923 og er i hovedsak benyttet som skarpskytingsfelt for Hæren og Luftforsvaret.

De viktigste fysiske inngrepene i feltet er:

- Omlag 9 mil vei, blant annet en ringvei rundt hele feltet.
- HFK sletta. (HFK = Hærens forsyningskommando) Dette er et planert, gruset område på 400 x 600 meter som benyttes til testing av spesialammunisjon for Artilleriet.
- Haukberget I og II: Framrykningstraséer og målområder for Kavaleriet.

Ferdsel i området

Begrensninger på sivil ferdsel i feltet i dag, gjelder i første rekke under pågående skyting. Dessuten er et område rundt HFK-sletta inngjerdet pga fare for blindgjengere.*

Ut over dette er det i dag ingen fysiske tiltak som hindrer allmenn ferdsel i feltet.

* Blindgjenger = betegnelse for et udetonert sprenglegeme.

Hjerkinns skytefelt tilbakeføres til sivile formål

Forsvaret planlegger å rydde seg ut av Hjerkinns skytefelt.

Foto: Odd-Erik Martinsen.

Stortinget vedtok 23.mars 1999 at Hjerkinns skytefelt skal legges ned og restaureres for sivil arealbruk. Dette skal skje som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell. Flytting av Forsvarets virksomhet fra Hjerkinns planlegges å skje gjennom perioden 2005-2008, i takt med at det nye Regionfelt Østlandet i Åmot kommune tas i bruk.

Rydding og sanering av inngrep i Hjerkinns skytefelt vil da starte sommeren 2005.

Forsvarets bygningstjeneste har begynt det omfattende arbeidet med å planlegge restaureringen av skytefeltet. Dette skjer i nært samarbeid med Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen samt Dovre og Lesja kommuner.

Samarbeid om viktig samfunnsprosjekt

Tilbakeføringen av Hjerkin skytefelt til sivile formål, Hjerkin PRO, er på mange måter et unikt prosjekt. Det norske Forsvaret har aldri før lagt ned et større, moderne skytefelt. Beliggenheten i høyfjellet gjør dette til en særlig utfordring. Faktisk skal vi restaurere et areal i et av Europas mest intakte høyfjellsøkosystemer. I så måte er oppgaven av internasjonal betydning.

Prosjektet er en positiv konsekvens av det nye Regionfelt Østlandet som etableres i Åmot. For Forsvaret vil oppryddingen på Hjerkin også gi verdifull kunnskap for miljøriktig utbygging og forvaltning av andre skyte- og øvingsfelt.

Hjerkin PRO er i høyeste grad et samfunnsprosjekt. I tillegg til Forsvaret har en rekke sivile myndigheter og interessenter vesentlige roller i prosessen. Så langt har samarbeidet mellom de ulike aktørene vært meget konstruktivt. Forsvarets bygningstjeneste vil særlig framheve det gode samarbeidet med Fylkesmannen i Oppland samt Dovre og Lesja kommuner om felles plan- og utredningsprogram. Dette er en god plattform for å lykkes i utfordringene med å tjene både nasjonale naturvern hensyn, lokale bruksinteresser og forsvarlig prosjektgjennomføring.

Nå er arbeidet i gang. Jeg tror alle involverte ser på oppgaven med forventning og respekt. La oss ønske hverandre lykke til!

Odd-Erik Martinsen
Prosjektleder FBT

Flere planprosesser nødvendig

Med utgangspunkt i Stortingets vedtak og de føring-er som der gis, arbeides det nå parallelt med tre planprosesser med felles målsetting: Vellykket tilbakeføring av Hjerkin skytefelt til sivile formål.

Kommunedelplaner etter Plan- og bygningsloven,

Dovre og Lesja kommuner

Verneplan etter Naturvernloven,

Fylkesmannen i Oppland, miljøvern avdelingen

Foto: IFH

Forsvarets tilbakeføringsplan,

Forsvarets bygningstjeneste

Forsvaret har ansvaret for restaureringen av Hjerkin skytefelt. Dette vil i hovedsak bestå i:

- Rydding av blindgjengere og ammunisjonsrester i feltet
- Sanering av bygninger og anlegg.

Arbeidene vil bli av betydelig omfang. Avklaring om hvilke anlegg og deler av feltet som skal prioriteres høyest, og hvilke metoder som skal benyttes, krever grundig utredning og planlegging. Ansvaret for dette er lagt til Forsvarets bygningstjeneste, region Østlandet på Hamar.

Samtidig må sivile myndigheter gjennomføre egne planprosesser. Dette er nødvendig for å få

avklart hvilke konkrete krav som skal stilles til Forsvarets oppryddingsarbeid. Dessuten må det avklares hvilke bestemmelser som skal gjelde for arealbruken i området når den militære aktiviteten har opphørt.

I henhold til stortingsvedtaket skal det utarbeides verneplan etter Naturvernloven for arealene i Hjerkin skytefelt. Denne planprosessen gjennomføres av Fylkesmannen i Oppland, miljøvern avdelingen.

Videre skal Dovre og Lesja kommuner utarbeide kommunedelplaner etter Plan- og bygningsloven for området. Administrasjonssjefen i Dovre er prosjektansvarlig for dette.

Omfattende utredningsarbeid

Et felles plan- og utredningsprogram skal sørge for rasjonell koordinering mellom de ulike planprosessene. Vurderinger og avveininger i prosjektet krever kunnskap om natur-, miljø- og samfunnsfaglige forhold i og omkring skytefeltet. Derfor skal det gjennomføres et betydelig utredningsarbeid som grunnlag for planleggingen.

Tema som blir gjenstand for fagutredninger:

- Militære etterlatenskaper
- Løsmassegeologi
- Forurensning til vann og grunn
- Landskap
- Vegetasjon og planteliv
- Dyreliv og økosystem
- Kulturminner
- Friluftsliv
- Reiseliv og samfunnsutvikling
- Eiendoms- og rettighetsforhold

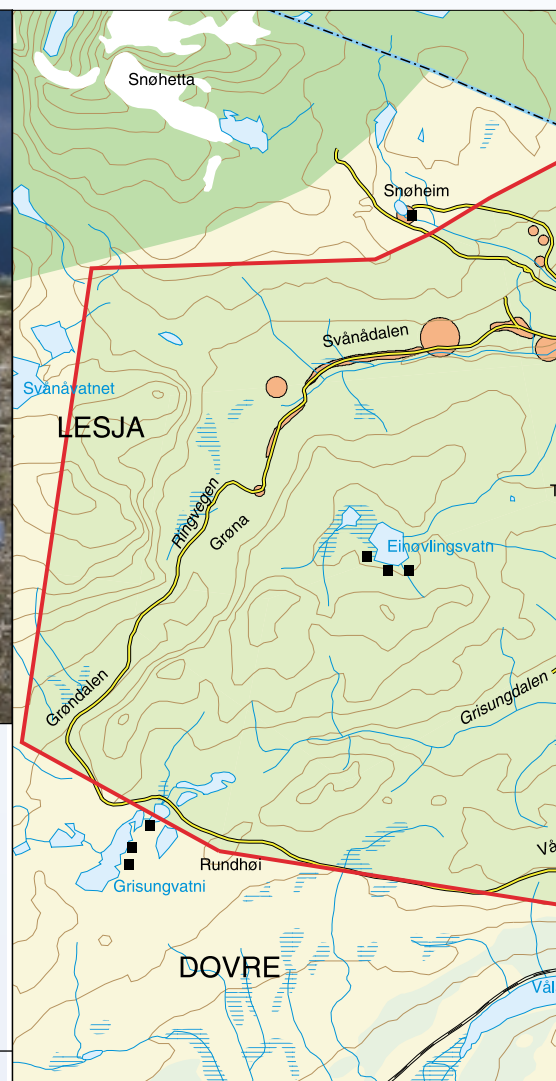
Feltarbeidene startes opp høsten 2001. Ett av utredningstemaene er vegetasjon og planteliv. Her blir oppfølging av tidligere forsøk med revegetering i Hjerkinnskytefelt en viktig oppgave. Foto: Dagmar Hagen.

Fakta

Framdrift

De grunnleggende fagutredningene vil bli avsluttet i løpet av høsten 2002. Da starter arbeidene med avveininger mellom de ulike fag- og samfunnshensyn. Forslag til verneplan og kommunedelplaner planlegges lagt ut til høring høsten 2003.

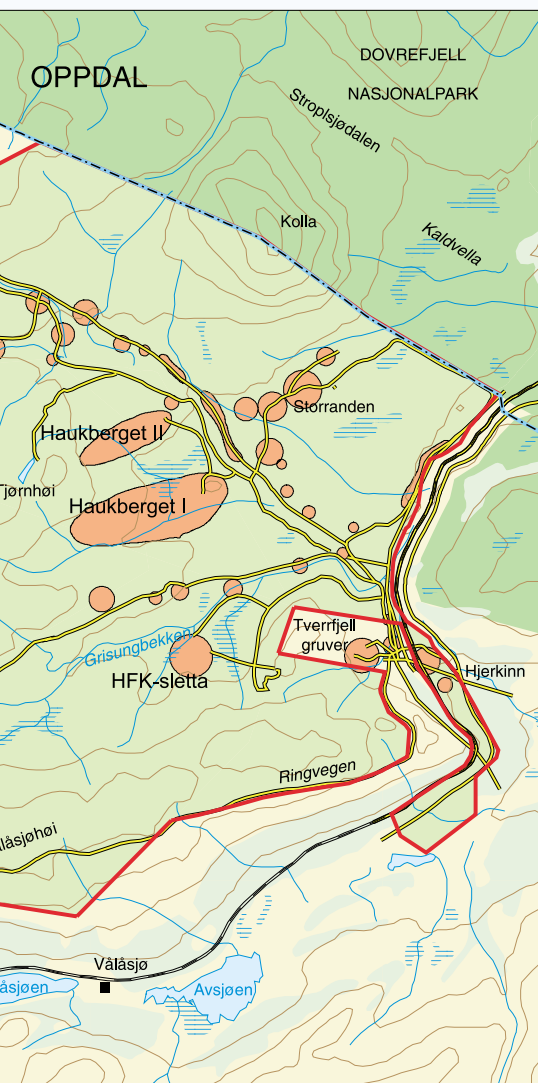
Fysiske arbeider med opprydning og fjerning av bygg og anlegg i skytefeltet skal etter planen starte opp sommeren 2005. Dette arbeidet er anslått å pågå i inntil 30 år. Det lange tidsperspektivet skyldes i hovedsak ammunisjonsrester som ligger dypt ned i bakken. Disse føres gradvis til overflaten som følge av frostaktivitet.

Hjerkinnskytefelt

INNGREP

- Skytefeltgrense
- Områder med større terrenginngrep
- Veger
- Hytter

Prosjektledere for de tre planprosessene

Fylkesmannen i Oppland, miljøvern- og naturforvaltningsavdelingen Prosjektleder: Finn Bjormyr

Finn Bjormyr (36) er utdannet naturforvalter fra Norges landbrukshøgskole. Han var tidligere miljøvern- og naturforvaltningskonsulent i Lesja kommune, og har de siste årene arbeidet med verneplaner hos Fylkesmannen i Oppland.

Forsvarets bygningstjeneste, region Østlandet Prosjektleder: Odd-Erik Martinsen

Odd-Erik Martinsen (31) er utdannet naturforvalter fra Norges landbrukshøgskole. Han har arbeidet med miljøvern- og utredningsaker i Forsvarets bygningstjeneste siden 1995.

Foto: Ove Kirkestuen

Dovre og Lesja kommuner Prosjektleder tilsatt

Ruth Karin Gunnes Selsjord (29) er tilsatt som prosjektleder for kommunedelplanprosessen i forbindelse med tilbakeføringen av Hjerkinns skytefelt til sivile formål.

Selsjord, opprinnelig fra Rennebu, er utdannet landskapsarkitekt ved Norges landbrukshøgskole og har vært ansatt som landskapsarkitekt i Fjellanger Widerøe AS i Trondheim og Det norske hageselskap i Oslo. Hun har også erfaring fra kommunepanarbeid i Rennebu, Oppdal, Midtre Gauldal plankontor.

Den nytilsatte prosjektlederen er bosatt på Dombås med mann, barn og småbruk.

– Jeg er svært glad for å få muligheten til å lede kommunedelplanprosessen. Min faglige bakgrunn mener jeg må være midt i blinken for denne oppgaven, og nå ser jeg fram til å ta fatt på et arbeid som virker utfordrende og svært interessant, sier prosjektleder Ruth Karin Gunnes Selsjord.

Fra 1. november 2001 blir hun å treffe på eget prosjektkontor i Dovre kommunehus.

Målsetting

Hovedmålsettingen med nedleggelsen av Hjerkinns skytefelt er å oppnå en betydelig naturverngevinst. Tilbakeføringen er et pilotprosjekt i restaurering av store naturområder. Feltet ligger i et av Europas mest intakte høyfjellsøkosystemer, med blant annet jerv, villrein og kongeørn,

samt potensiale for fjellrev. Også for friluftsliv åpnes det nye muligheter. Stortingsvedtaket og forarbeidene gir klart uttrykk for at naturvern hensyn skal være førende for prosjektet. Nedleggelsen skal være ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell.

Foto: Idar F. Hansen

Lesja og Dovre vil delta

– Ved tilbakeføringen av Hjerkinns skytefelt ønsker vi å delta på alle nivå. Det er viktig at lokale synspunkter kommer til sin rett. Vi skal ivareta våre rettigheter til fortsatt beitebruk, jakt og fiske. Ikke minst må turistnæringen og eventuelt andre næringer nyte godt av det potensialet som avviklingen av skytefeltet gir, sier ordførerne i Lesja og Dovre, Per Dag Hole og Erland Løkken. Da begge kommunene har en del felles interesser i området, har de bestemt seg for et tett samarbeid i årene som kommer.

AV OVE KIRKESTUEN

Nyttige veianlegg

– Vi må ta vare på hevdvunne rettigheter. Forsvarets aktivitet har naturlig nok satt visse begrensninger, men mange har også nytt godt av Forsvarets veier i området. Dette gjelder både i forbindelse med beitebruk, jakt, fiske og friluftsliv, sier ordførerne.

Framtidig bruk av veianlegg er av stor interesse både for Lesja og Dovre. Ordførerne stiller seg derfor bak næringens ønske om at noen av disse veiene også kan benyttes etter at Forsvarets aktivitet har opphørt.

Erstatning til fjellstyrene

Både Lesja og Dovre fjellstyre har naturlig nok stor interesse av det som nå skal skje. Forsvaret har hvert år siden 1958 betalt fjellstyrene for bruken av feltet. Men fjellstyrene peker på at erstatning for varig skade ikke er

Ordfører i Dovre, Erland Løkken og ordfører i Lesja, Per Dag Hole, og vil bidra aktivt til en best mulig tilbakeføring av Hjerkinns skytefelt til sivile formål. Foto: Ove Kirkestuen

inkludert i den årlige leien. I følge Lesja fjellstyre er avtalen slik at erstatning for varig skade skal utstå inntil bruken av området helt eller delvis er opphørt. Begge fjellstyrene mener derfor at det kan være grunnlag for å fremme krav om vederlag for tapte inntekter.

– Vi støtter fullt ut Lesja og Dovre fjellstyre sine ønsker og krav. Betaling av erstatning må gjelde inntil Forsvaret er ferdig med sitt arbeid med å rydde feltet. Og for eksempel bør observasjonshyttene kunne overtas av de to fjellstyrene, sier ordførerne.

Næringsutvikling og vern

For Dovre kommune betyr avviklingen av Hjerkinns skytefelt at om lag 25 arbeidsplasser forsvinner. Ordfører Erland Løkken mener at kommunen bør få en viss kompensasjon for dette tapet.

– Blant annet kan det legges til rette for næringsutvikling i lokalene som Forsvaret har i Hjerkinns tettsted. Snøheim ved foten av Snøhetta bør også bestå for eventuell næringsvirksomhet. Vi må derfor vurdere

dette potensialet. Spesielt for reiselivet kan det være gode muligheter. Turisme er en stor næring i Dovre og bør kunne dra nytte av de mulighetene som avviklingen av skytefeltet gir, sier Løkken.

Begge ordførerne er likevel klar over at mange ulike interesser vil komme til uttrykk i denne prosessen. Stortingsmelding nr.11, 1998-99 gir føringer om at feltet skal tilbakeføres til mest mulig opprinnelig tilstand. Det blir blant annet sagt at ved å tilbakeføre eksisterende veier og andre tekniske anlegg, vil man kunne restaurere deler av ett av Nord-Europas største og viktigste villmarksområder.

– Det kreves derfor et grundig planarbeid der alle forhold blir belyst. Vi er klar over at dette er nybrottsarbeid som ikke bare angår Lesja og Dovre, men som har et nasjonalt perspektiv. Vi har uten tvil interessante, men krevende oppgaver foran oss. Derfor var det nødvendig å få en prosjektlederstilling finansiert av Forsvaret. Det er vi selvsagt godt fornøyd med at vi har fått, sier de to ordførerne.

Ansvarlig utgiver

FBTØ v/Odd-Erik Martinsen. Returadresse: Communicare as, boks 4318, 2308 Hamar

Fakta

Samordningsgruppe

Forsvaret, berørte sivile myndigheter, Statskog og fjellstyrene har dannet en egen Samordningsgruppe for tilbakeføringen av Hjerkinns skytefelt. Gruppen skal:

- Sørge for overordnet rådgivning, kvalitetssikring og faglig avveininger:
  - av planprosesser i prosjektet
  - i gjennomføring av prosjektet
- Sikre gjensidig informasjonsflyt om prosjektet mellom de respektive myndigheter og instanser.

Gruppen har følgende sammensetning:

- Seksjonssjef Tod Faye-Schjøll, (Leder) Forsvarets bygningstjeneste, Hovedkontoret
- Seksjonssjef Carl Oscar Pedersen, Forsvarets bygningstjeneste, region Østlandet
- Major Per Siem, Forsvarets overkommando, Hærstaben
- Avdelingsdirektør Olav Nord-Varhaug, Direktoratet for naturforvaltning
- Rådgiver Hans Jørgen Eriksen, Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern
- Overingeniør Finn Bjormyr, Fylkesmannen i Oppland
- Overarkitekt Asbjørn Nybakken, Oppland fylkeskommune
- Ordfører Erlend Løkken, Dovre kommune
- Ordfører Per Dag Hole, Lesja kommune
- Leder Ola Utgaard, Lesja fjellstyre
- Leder Odd Leif Angård, Dovre fjellstyre
- Avdelingsleder Trond Berger, Statskog Øst-Norge

Prosjektgruppe

For kommunedelprosessen er det nedsatt en egen prosjektgruppe. Denne består av:

- Inge Angård, Dovre kommune
- Bernhard Svendsgård, Dovre kommune
- Magne Vorkinn, Dovre kommune
- Stein Løkken, Lesja kommune
- Odd Leif Angård, Dovre fjellstyre
- Ola Utgaard, Lesja fjellstyre
- Trond Berger, Statskog Øst-Norge
- Odd-Erik Martinsen, Forsvarets bygningstjeneste

Foto: Forsvaret

Kontakter:

Forsvarets bygnings-tjeneste, region Østlandet

Statens hus, Parkgt 36
Pb 4394, 2308 Hamar
Tlf 62 55 40 00, fax 62 55 40 02

Prosjektleder:
Odd-Erik Martinsen
Tlf 62 55 40 44 / Mobil 93 06 78 46
E-post:
odd-erik.martinsen@fbt.mil.no

Fylkesmannen i Oppland, miljøvernabdelingen

Statens hus, Storgt 170
Serviceboks
2626 Lillehammer
Tlf 61 26 60 00 / 61 26 61 67

Prosjektleder:
Finn Bjormyr
Tlf 61 26 60 59
E-post: finn.bjormyr@fm-op.stat.no

Dovre kommune 2662 Dovre

Tlf 61 24 21 00 / Fax 61 24 21 01
dovrekom@online.no

Lesja kommune 2665 Lesja

Tlf 61 24 41 00 / Fax 61 24 41 04

Prosjektleder for
Dovre og Lesja kommuner
Ruth Karin Selsjord
Dovre kommunehus
Tlf 61 24 21 00
Mobil 90 13 55 31

Informasjon på Internett: Hjerkinns PRO på

www.fbt.mil.no

HFK-sletta i Hjerkinns skytefelt.
Foto: Odd-Erik Martinsen.